

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Doctorum sententiæ referuntur & expenduntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

fit, quia eo modo quo amabile est, fit ab ipso cognoscibile, & cognitum eo modo, quo amatum iuxta fixum illud Philosophis, & Theologis axioma.

3. Secunda conclusio est: Deum in seipso cognosci est omnium, certaue conclusio: licet enim an Deus se in, vel ex creaturis cognoscat: questio celebris apud Recentiores sit; in se autem cognosci etiam à nemine negatur: quin, ut certum à plerisque supponitur, etiam ab his, qui in alio, scilicet in creaturis, cognosci rursus defendunt, de quo postmodum d. 5. per otium agemus. Probatur conclusio primo: quia Deus secundum se, & in se intimit, atque independentem à quouis alio habet veritatem entitativam: imo, ut nuper aiebam, reliqua omnia solum habent veritatem à Dei veritate entitativa participatam, veraque analogice solum sunt, relate ad principale analogatum verum, scilicet Deum: atque reliqua extra Deum: quia in se, & secundum se vera sunt, atque veritatem analogice, ac non strictissima, & propriissima significatione habent, in se ipsa à Deo cognoscuntur: ergo potiori iure à se in seipso cognoscitur Deus.

4. Probatur secundo: quia de ratione infinitæ, & omniscientia virtutis est de se, & à se ad omnis veri cognitionem habendam determinatam esse: ergo non eget alio determinatio, quam veritatis, seu veri positione: quare, cum summum verum Deus necessario sit, nec determinatio alio extrinseco eget, ut in ipsum feratur, illumque cognoscat, quod ipsum est in se ipso, à se ipso cognosci Deum. Denique, si in seipso Deus se non cognoscat: sed in alio à se: ut se cognosceret, egeret determinatio extrinseco alio: quare, si creatura omnia repugnaret, Deus se non cognosceret: ac proinde non esset scientia Dei summe necessaria, maiorisque constantia, quam possibilia creata: quod est absurdum. Adde nec fore infinitam cum ab aliquo finito, & creato ex parte obiecti, & principalis, quam à se, in loca illa obiectiva penderet. Contra has conclusiones nihil est, quod vel leuiter, pugnet, diluendum: quod enim difficultatem aliquam præficeret ex eo quod ad seipsam scientiam feratur, sequere cognoscat, quod videtur impossibile, diluimus citata quest. 5. An vero metaphysice scientia alia supra scientiam directam reflexiua metaphysice ab illa diuersa assignanda sit? q. ult. de actibus liberis difficultas communis est cum cognitione extrinsecorum contingentium; quo scilicet pacto eius scientia constantia cum obiectorum contingentia consistat, cui eo loco fieri satis.

QVÆSTIO II.

An Deus sua omnia necessaria singulatim, ac præcisue alia ab aliis cognoscat?

DVPliciter aliquid videri totum, seu totaliter potest. Primo implicite, quin partes singularem attendamus: Secundo explicite singula, quæ illud quoquomodo, & constitunt, videndo. Primo modo Deum à seipso videri ostendimus quest. 1. de secundo modo præiens questio instituitur. Licet enim Deus vniformis simplicissimique sit, metaphysice pluribus consistat, essentia nimirum, attributis, & personatibus.

Christoph. de Ortega, de Deo Pno, Tomus I.

CERTAMEN I.

Doctorem sententia referuntur, & expenduntur.

Questionem hanc inde omnino Murciani, & reliqui Recentiores dirimendam putant, quod scilicet visio possit, vel non possit in obiecto viso vnum prædicatum ab alio, cui identificatur, ex parte obiecti præscindere; ego vero aliunde questionem dirimendam reor. Imo in opinione negante vniuersim præcisiones obiectiuas, etiam per abstractiuam cognitionem, atque formales solummodo admittente, asserendum omnino esse cognitionem Dei, quatenus ad omnipotentiam tendit, non esse metaphysice eandem cum cognitione Dei, quatenus ad essentiam, iustitiam, vel aliud quodpiam attributum attendit: ac proinde in Deo dari cognitionem veram circa vnum attributum diuinum, quæ metaphysice diuersa sit à cognitione Dei, quæ versatur circa attributum aliud, ita ut cognitio Dei ex pluribus partialibus cognitionibus, quarum singula singula præcisè formaliter repræsentent, totaque Dei erga seipsum cognitio compositione formali metaphysica, (quæ sola in ea sententia esse potest) ex eis omnibus compingatur: non secus atque è suis prædicatis essentia, & attributorum in eadem sententia componitur Deus.

2. Ratio est conspicua: quia in ea opinione prædicata metaphysica rem physice eandem metaphysice constituentia, non aliter diuersa metaphysice sunt, quam conceptione rei physice, & ex parte etiam obiecti eiusdem in ordine ad connotata diuersa: cum autem cognitio Dei, quæ fertur in essentiam, feratur in obiectum formaliter metaphysice diuersum, (eo modo, quo in hac opinione formaliter solum præscindendum diuersitas metaphysica esse potest) ab omnipotentia, immanentia, & aliis: quod insuper diuersa habeat etiam connotata tam proxima, quam remota ab eis, ad quæ eadem realiter cognitio quæ omnipotentia est, refertur: quare nequit non ab ea metaphysice distingui, modo distinctionis metaphysice in opinione formaliter solum præscindendum possibili.

3. Respondebis ex Murciani cognitionem intuitiuam obiecti è conceptu intuitiuæ in totum obiectum indiuisibiliter ferti: quare cognitionem intuitiuam in eius vnam formalitatem, & in ordine ad vnam connotatum, seu prædicatum eiusdem rei visæ esse chimericam, & fictitiam. In primis solutio hæc falso supponit eum esse intuitiuæ cognitionis, seu visionis essentiali conceptum, ut vidimus controu. de Trinit. & controu. de Incarnat. & fusius controu. de actibus intellectus tract. de anima. Secundo, ut ea solutio in præscindendis ex parte obiecti etiam verum haberet, secus in præscindendis solum formaliter, siquæ solum diuisidentibus metaphysice rei eiusdem physice metaphysica prædicata. Hi enim è sola diuersitate connotatorum prædicata rei, conceptusque obiectiuæ formaliter metaphysice diuisident: quare implicat, rem, seu conceptum obiectiuum vnum posse concipi à nobis in ordine ad connotatum diuersum ab alio, ad quod idem metaphysice, & obiectiuæ refertur potest, atque è conceptu suo formali essentiali metaphysico ad vtrumque, vel plura (si plura habere possit) formaliter indiuisibiliter refertur, ut patet. Secundo in hac sententia formaliter solum præscindente discrimen illud visionis intuitiuæ, & abstractiuæ cognitionis non est: cum neque cognitioni abstractiuæ aliquid rei, non cognito alio, admittatur, esto in sententia præscindendum obiectiuæ, quam illi, sicut nos, sequuntur, locum habeat.

4. Ceterum in hac præscindendum obiectiuæ sententia, qui visioni etiam præcisionem obiectiuam æstimant possibilem, per consequens reputant Dei scientiam singula, & omnia prædicata diuina præcisue etiam, ac seorsum repræsentare: quare Deum à se non implicite solum, sed explicite secundum partes sui metaphysicasorum cognosci. Probant: quia eo admissio principio, nihil videtur ob stare, quominus intuitiuum Dei scientia ad

B b

Ynnu

unum prædicatum diuinum feratur, quin ei, quatenus ad illud tendit, ex parte obiecti aliud occurrat: sique ex partialibus metaphysice scientiis pro partibus, seu prædicatis metaphysicis, quibus Deus metaphysice constituitur, scientia etiam Dei metaphysice constituitur; quin, eum cuiusmodi metaphysica prædicata diuina vera in se, & secundum se, & cognoscibilia mutuo independentem alia ab aliis sunt, eo etiam modo à Deo cognosci debere, qui omnes & singulas veritates, & modos cognoscibilitatis obiecti sui infinita perspicacia, & cognitione attingere, & penetrare debet.

5. Ex aliis vero, qui præcisiones obiectivas admittentes, eas tamen per solam abstractiuam cognitionem, non autem per intuitiuam fieri posse admittunt, consequenter asserendum existimant, non posse in Deo dari verum scientia diuinæ conceptum, qui non in totum Deum, eiusque omnia prædicata simul ex parte obiecti representatum feratur: quare neque ex parte obiecti per partes sui, siue prædicata metaphysica singularem, ac seorsim præcise cognita Deum totum à se cognosci posse. Ratio est, ex qua nuper argumento nostro numeri secundi responderi posse dicebamus n. 3. si enim de visionis, seu intuitus cognitionis essentia, & conceptu specifico est in rem, omniæque prædicata indiuisibiliter ferri: circa unum veram, ac non fictam, visionem, quia in alia omnia, ferri prorsus repugnat: quare & diuinæ scientiæ, quæ intuitus essentia sua est circa unum Dei prædicatum seorsim, ac præcise sumptum ab aliis ferri prorsus repugnat. Quæ solutio licet in opinione præcedentium solam formaliter locum non habeat, vt eo n. 3. ostendimus; in opinione tamen admittentium præcisiones obiectivas per abstractiuas cognitiones suum locum videtur habere, vt ibidem notabamus, licet moderamen iam subiicienda opinionis tertie possit admittere.

6. Tertia sententia in admittentibus etiam præcisiones obiectivas, non autem in rei visione, & intuitione, non omnino contemnenda esse potest. Dei scientiam, licet non explicite totum Deum per partes omnes metaphysicas singularem, & præcise alias ab aliis representatas possit pertingere, aut posse illud per aliquas seorsim propositas Deo ipsi representare: quia, licet non possit non omnia, quæ in Deo nullatenus, nec realiter, nec formaliter ex natura rei distinguuntur, ex prædicato essentiali, & specifico simul, atque indiuisibiliter pertingere: aut ea, quæ in Deo realiter virtualiter siue formaliter ex natura rei verè, iuxta illas opiniones separantur (vt personalia, & libera Dei prædicata ab eius prædicatis communibus, & necessariis) ritè, recteque posse alia ab aliis seorsim vera Dei scientia præcise cognosci; quin intuitionis prædicato scientia Dei derogatur. Si enim verè, ac non fictè, alia, & alia res seu formalitas vnumquodque ex eis prædicatis sit, etiam vnum ex eis videatur sine alio aliter ac est, non videbitur: quod solam visioni, & intuitioni repugnat.

7. Nec satis est quod huc argumento Murciani responderebant recentiores: distinctionem nempe virtutalem ex aliqua veritate Catholica, certaue theologicè inductam in ordine ad aliquod munus proprium distinctorum, in ordine ad aliud munus proprium distinctorum induci in diuinis non debere: quare, licet inducta sit distinctio virtualis, vel formalis ex natura rei inter necessaria Dei, & libera in ordine ad subiecta prædicata contradictoria defectibilitatis, & indefectibilitatis, defectiois, & non defectiois, atque inter communia, & personalia in ordine ad alia communicationis, & non communicationis; non tamen statim licere eam inter eiusmodi prædicata distinctionem admittere in ordine ad hoc aliud munus distinctorum proprium, videtur & non videtur: licet illa alia contradictoria magis realia, & physica videatur: hæc verò realia intentionalia solum ac proinde quæ minori reali physica distinctione indigeant.

8. Non, inquam, est satis. Primo: quia aliud est, quorum occasione distinctio in diuinis admittitur; aliud est ea ex occasione vigente in diuinis admissa, quid consequens theologicè sit, statuere. Ratio facta distinctionem veram, & physicam inter ea diuina siue realem virtutalem, siue formalem ex natura rei supponit aliunde inductam;

indeque probat, vnam præcise ab alia videri posse, quin visionis natura derogeretur, quia diuersa res verè, ac non fictè realiter virtualiter est: non autem quod alia contradictoria subeat. Si enim visionis essentia in eo cognitionis modo circa ea obiecta saluatur, nulla, neque respectu visionis, neque respectu obiecti est contradictio: quia circa idem omnino omniura identitate, ac indistinctione reali non est. Secundo in præcissione obiectiva cognitionis siue abstractiue, siue intuitiue nulla est vera, & realis contradictio, vt vidimus controuersi de vniuersalib. in logica; ipsique Recentiores Murciani, qui nobiscum præcisiones obiectivas tuerentur debent fateri. Neque verò maior est contradictio in eo, quod idem physice, & realiter intuitiue cognoscatur, & non cognoscatur: atque in eo, quod cognoscatur, & non cognoscatur abstractiue, vt citata controu. & aliis de Trinit. & Incarnat. ostendebamus.

CERTAMEN II.

Nostri verosimilior sententia stabilietur.

1. **E**t si visio, & intuitio rei possit aliquod prædicatum illius, non cognito alio attingere, ac proinde ex parte obiecti præcise, quin essentiali visionis conceptui, & quidditati derogeretur; tamen censio cum Doctoribus secundæ sententiæ; scientiam Dei erga seipsum (imò, & circa quoduis aliud obiectum) non posse vnum prædicatum Dei, siue personale, siue essentiali, & commune, siue contingens, siue necessarium, quod de facto in Deo sit, sine aliis omnibus coniunctum, atque indiuisum ex parte obiecti per eandem formaliter scientiam nec solum, realiter eandem, representare: quare nec se totum explicite, seu per partes metaphysicas singularem cognitas, posse cognoscere Deum. Ratio huius conclusionis est: quia licet rationi visionis non obicit vnum rei prædicatum præcise ab aliis rei eiusdem obiecti qua diuina est, vt enim sapientius diximus, scientia diuina, qua diuina, infinita per suam essentiam est per denegationem termini, etiam extrinseci, sicut cætera prædicata diuina: vnde fit (vt etiam sapientius diximus) non posse ex partialibus prædicatis scientia, adhuc metaphysice, consisti: sicut nec reliqua attributa ex homogeneis formalitatibus compingit, metaphysice poterunt.

2. Ex his autem duobus principiis nostris abundè probatis controuersi. i. duplex ratio consistit. Prima: quia si scientia Dei, quæ circa essentiam Dei est, non item esset circa omnipotentiam, aut aliud quodpiam prædicatum, quod in Deo est; sed circa vnumquodque scientia alia partialis metaphysice admittetur: iam scientia alia partialis metaphysice partialibus scientiis, ac Dei adæquata ex metaphysice partialibus scientiis, ac proinde attributum diuinum ex partialibus formalitatibus homogeneis metaphysice compingeretur contra statum illud nostrum principium. Secundo: quia iam scientia Dei non esset e suo genere, & conceptu essentiali infinita, nec cui addi aliquid in suo genere aliunde non posset, vt infinitas diuina in quauis linea, & genere requirit. Neque enim Deus diuinæ prædicata in infinita solum in suo quodque genere est: is enim infinitatis modus creaturis etiam conuenit: puta quantitatis extensæ per partium infinitarum generis eiusdem additionem: discretæ per additionem infinitarum unitatum: qualitatis intensæ per infinitorum graduum speciei, seu generis, & rationis eiusdem. Verbi gratia, caloris, aut gratiæ adiunctionem. His enim infinita earum vnaquæque in suo genere, siue intra suum genus, apud admittentes earum rerum infinitum, euaderet.

3. Deus autem, diuinæque omnia non ita solum in suo quodque genere infinita sunt; sed ex genere, & conceptu suo essentiali infinita, quomodo nihil creatum, ac non diuinum infinitum esse potest, ac proinde scientia diuina, qua diuina, infinita non solum in genere scientiæ;